

OSTRNIŠKA DOLINA

št.: 18, februar, 2002

Ponovno časopis

Spoštovani bralci, leto je minilo, odkar je izšla zadnja številka časopisa. Zakaj ga med tem časom ni bilo, se sprašujete. Tisti, ki ga pripravljamo, pišemo članke vanj, smo prostovoljci. Vsak ima svojo zaposlitev, ki ji namenja večino svojega delovnega, mnogi pa tudi ostalega časa. V prostem času, ki ga je malo, pa si marsikdo težko vzame čas še za pisanje.

Vendar dovolj o težavah. V bodočnost zremo, vsaj pri časopisu, bolj optimistično. Vaša urednica je z upokojitvijo postala vaša nova soobčanka in upa, da bo tako kot v prejšnjih časih časopis Osilniška dolina izhajal vsaj štirikrat na leto, (če se bo v občinskem proračunu našel denar za njegovo izhajanje).

Večji del današnjega časopisa je posvečen našemu rojaku, akademskemu kiparju Stanetu Jarmu. Konec oktobra je praznoval 70. rojstni dan in to je jubilej, ki prav gotovo zasluži posebno obeležje. Kipar je kljub letom še vedno čil in krepak, poln elana in delovne vneme. Dokaz temu je tudi 29. oktobra odprta likovna galerija Staneta Jarma v Osilnici.

Naš rojak Jože Ožura nenehno raziskuje in zapisuje. Za tokratno številko je pripravil obširnejši zapis o legendarnem junaku Petru Klepcu. Pobrskal je po starih časopisih in v Slovincu našel novico iz Osilnice, zapisano pred 103 leti. Za današnjo številko je pripravil še dva članka: nadaljuje z opisom ljudi, ki so nekdaj živeli v Osilnici, in nadaljuje potep po vaseh dežele Petra Klepca.

Časopis pa seveda prinaša tudi nekaj aktualnih tem, tem za današnji čas. Na zadnji strani občinskega sveta so svetniki obravnavali nekaj idejnih projektov, vezanih na razvoj turizma v občini. Trije projekti predstavljajo park Petra Klepca, park favne oz. živali in park flore oz. rastlin. Projekte tematskih parkov si lahko vsak občan ogleda na občini.

Turistično ponudbo doline bodo že letos popestrile turistične pešpoti, kolesarske in tematske poti. Vse bodo že v kratkem označene z usmerjevalnimi tablam. Dopolnitev te ponudbe pomeni tudi nova asfaltirana cesta, ki povezuje vasi Padovo in Ribjek.

Raznolikost in zanimivost naše pokrajine daje izvrstne možnosti za razvoj turizma. V današnjem času hitenja in stresov si predvsem tisti, ki živijo v mestu, žele nadihati zraka, ki ni onesnažen z industrijskimi izpuhi, preživeti nekaj ur v kraju, kjer jih ne moti ropot avtomobilov, v kraju, kjer je narava neokrnjena in voda čista. Za predstavitev teh krajev, ki se imenujejo Osilniška dolina – dežela Petra Klepca, pa bodo poskrbele Internetne strani in nova predstavljena zloženka.

Urednica

Prva kulturna ustanova v občini - Galerija Staneta Jarma

Končno so se uresničile sanje, bi lahko rekli člani Civilnega gibanja za Osilniško dolino, med katerimi se je pred petimi leti rodila ideja, da bi ob sotočju Kolpe in Čabranke, v Osilnici, postavili likovno galerijo. K njeni uresnitvi je prispevala tudi občina Osilnica. Brez kiparja Staneta Jarma, ki je zanjo odstopil svojo rojstno hišo, pa je seveda ne bi bilo.

Člani Civilnega gibanja smo konec novembra 1996 organizirali prvi dobrodelni ples in nanj povabili svoje prijatelje, prijatelje Osilniške doline. Na dražbi smo prodali umetnine, ki so nam jih poklonili slikarji in kiparji. V naslednjih letih smo organizirali še dva dobrodelna plesa in skupaj zbrali prek 2 milijona SIT, ki smo jih vezali na banki in dobili v dveh letih nanje še obresti.

Seveda ta sredstva ne bi zadoščala za novogradnjo, zato smo iskali že zgrajen starejši objekt ali ustrezno zemljišče v Osilnici. Priložnost se je ponudila, ko se je kipar Stane Jarm odločil, da bo v svoji rojstni hiši uredil galerijo. Obnove hiše in ureditev ceste in zemljišča ob njej je organizirala občina, ki je tudi sklenila s kiparjem pogodbo o dolgoročnem najemu galerije. Civilno gibanje je s sredstvi v znesku 2.482.116 SIT pokrilo nekatere stroške obnove hiše, v zameno pa je kipar Civilnemu gibanju za Osilniško dolino daroval v trajno last 10 kipov, ki bodo krasili različne prostore v občini.

Ob tej priložnosti bi se radi zahvalili vsem, ki so darovali umetnine za dobrodelne ples, na katerih smo jih prodali na dražbi. To so bili umetniki: Stane Jarm, Janko Orač, Jože Kotar, Brane Praznik, Smiljan Rozman, Janez Černač, Zdenko Huzjan, Marjan Zaletel - Janč. Nekaj del za dražbo je prispevala občina Osilnica.

Zahvalili pa bi se radi tudi vsem prijateljem Osilniške doline, ki so nas s prispevki za dobrodelni ples in odkupom del na dražbah s plemenito gesto podprli v naših prizadevanjih za odprtje prve kulturne ustanove v občini. Galerija bo popestrila turistično ponudbo doline, dela, razstavljen v njej, pa bodo pomagala obuditi zgodovinski spomin in prispevala k obujanju identitete prebivalcev dežele Petra Klepca.

K. Š.

Decembra je bil v okviru akcije Izbiramo osebnost leta 2001 na obisku v Osilnici Val 202. V eno-urni oddaji so novinarji predstavili nekaj naših dosežkov in problemov, nekatere, kot npr. mejni prehod v Osilnici, tudi na šaljiv način. Sodelovali so tudi občani.

Galerije se ne bi sramovali niti v Parizu

V ponedeljek, 29. oktobra 2001, je bila v Osilnici svečana otvoritev galerije Staneta Jarma. Ob otvoritvi galerije, ki je sovpadala s sedemdesetim rojstnim dnevom Staneta Jarma, so v kulturnem programu nastopili domači harmonikarji, ženski pevski zbor in vseh šest otrok, ki obiskujejo Podružnično šolo Osilnica.

V svojem nagovoru je župan Anton Kovač poudaril, da je z odprtjem prve kulturne ustanove v občini, za katero ni država prispevala niti tolarja, uresničen še eden od pomembnih ciljev, ki smo ga zastavili v dolini ob Kolpi, vrniti življenje v te odročne kraje.

»Danes je za Osilniško dolino velik dan, pravzaprav kar praznik, saj v naši mali občini odpiramo prvo kulturno ustanovo, likovno galerijo našega rojaka, akademskega kiparja Staneta Jarma. Kultura je pomembna izkaznica vsakega naroda. Tega se zavedamo tudi v naši prelepi, čeprav od sveta odmaknjeni dolini. Z ustanovitvijo občine pred osmimi leti smo jo ponovno pričeli vračati ljudem. Pri tem nam je v veliki meri pomagalo Civilno gibanje za Osilniško dolino, ki si je za svoj cilj zastavilo vrnitev življenja v odročne kraje ob Kolpi. Literarni večeri, koncerti, predavanja, likovne kolonije in razstave so bile v preteklih letih le majhni koraki, s katerimi smo hranili naše duše.

Civilno gibanje si je že pred leti zastavilo ambiciozen cilj: ob sotočju Kolpe in Čabranke postaviti likovno galerijo. Želja se nam bo danes izpolnila. Za njeno uresničitev je najzaslužnejši naš rojak Stane Jarm. V hiši, v kateri bomo danes odprli galerijo, se je rodil pred sedmimi desetletji. V hiši, kjer je bilo devet otrok, oče pa je rezbaril, veliko delal, pa malo zaslužil je, kot je povedal Stane v

Župan občine Osilnica Anton Kovač in akademski kipar Stane Jarm sta ob otvoritvi galerije skupaj prerezala vrvico.

nekem intervjuju, vladala revščina. Oče Stanetu ni dovolil rezbariti, ker mu je skrhal dleta, pa vendar je to delo fantiča privlačilo, saj je bila hiša vedno polna lesa, barv in orodja. Leta 1946, star štirinajst let, se je vpisal na šolo za umetno obrt. Velikokrat smo bili lačni, se spominja teh let, vendar me to ni motilo, toliko drugih stvari sem imel.

Leta 1950 se je Stane Jarm vpisal na Akademijo za likovno umetnost. Po končani vojaščini je prebil na Akademiji še dve leti in končal kiparsko specialko pri prof. Borisu Kalinu.

Stane Jarm je v svojem življenju okusil mnogo hudega. Predvsem kot otrok med vojno. Videl je, kako so Italijani streljali talce, kako so pripeljali krste ubitih mož in fantov, ob katerih so se zbrale žene v črnih rutah. To doživeto trpljenje odseva v njegova dela. Posejana so po vsej Sloveniji, krasijo številna mesta in cerkve.

Čeprav se Stane Jarm po končanem šolanju ni vrnil v Osilnico, pa se v dolino ob Kolpi vrača, kadar mu le čas dopušča. Rad ima svoj rojstni kraj. Je pokončen mož, ki ga boli vsaka krivica. Skupaj z nami, Osilničani, si je v preteklih letih prizadeval, da bi občina dobila cesto, ki jo že vse od osamosvojitve obljublja država. Kot kaže, slabih pet kilometrov, ki nas še loči od povezave s Kočevsko Reko, tudi v prihodnjih dveh letih ne bomo dočakali. Tako bodo morali naši otroci – verjetno so to edini otroci v Sloveniji, pa morda tudi na svetu, ki hodijo v šolo prek druge države – ob vzpostavitvi šengenske meje na svoji poti v šolo še skozi strožje kontrole kot sedaj. Regionalni razvoj, ki ga obljublja država, se, kot kaže, konča na obrobju Ljubljane.

Na prireditvi se je z predstavilo nekaj pevk osilniškega pevskega zbora, na harmoniki pa sta zaigrala Simon in Tomaž.

V kulturnem sporedu ob otvoritvi Galerije Staneta Jarma so nastopili tudi otroci Podružnične osnovne šole.

Zato smo danes še posebej veseli, da bomo brez pomoči države, čeprav bi je bili zelo veseli, le s skromnimi sredstvi občine in Civilnega gibanja ter z odprtimi rokami in srcem Staneta Jarma odprli prvo kulturno ustanovo v občini. Ne more se primerjati s Cankarjevim domom, nam bo pa tako enkratna, vsem prebivalcem Osilniške doline v ponos. Še bolj veseli pa bi bili, če bi se kdaj v prihodnosti uresničila naša in Stanetova velika želja in bi v cerkev Sv. Petra in Pavla vrnili dve Šubičevi sliki, Kozma in Damjana ter Sv. tri kralje, ki sta danes v Narodni galeriji in sta eni naših redkih dragocenosti.

Tisti, ki ste danes prvič prišli v našo prelepo dolino, ste ob vstopu v občino, na Sv. Ani, od koder se pogled razteza po vsej dolini, videli kip Petra Klepca. Pravični osebi malega fantiča je vdihnil življenje akademski kipar Stane Jarm. Ponosni smo na Petra Klepca, ki simbolizira nenehno borbo ljudi te doline za preživetje na koščku skromne zemlje. Civilno gibanje za Osilniško dolino razmišlja, da bi ob njem postavili še večji in mogočnejši kip, po katerem že danes poimenujemo našo dolino – deželo Petra Klepca. Upamo, da nam bo naš Stane Jarm tudi pri tem pomagal.

Galerije, ki jo danes odpiramo, se veselimo vsi prebivalci naše doline. Dela Staneta Jarma, razstavljena v njej, nam bodo pomagala ohraniti lastno identiteto in obuditi zgodovinski spomin. Ponosni smo na to našo prvo kulturno ustanovo, predvsem pa smo ponosni na to, da se je v Osilnici rodil in živel velik kipar, velik ne le po delu, temveč tudi po srcu. Stane Jarm, naš rojak, čez tri dni praznuje svoj sedemdeseti rojstni dan. Iskreno se ti zahvaljujemo, Stane! Čestitamo ti za tvoj jubilej! Veliko zdravja ti želimo in ti kličemo še na mnoga leta.

Po končanem kulturnem programu so si gostje – odprtja galerije se je udeležilo blizu 200 ljudi – ogledali galerijo, v kateri je na ogled skoraj sto del Staneta Jarma, kipov in slik.

Na otvoritvi galerije se je zbralo okoli dvesto ljudi. Nekaj kipov akademskega kiparja Jarma krasi tudi okolico hiše.

Vračam, kar sem dobil

Ob odprtju galerije in 70. rojstnem dnevu akademskega kiparja Staneta Jarma je izšla tudi majhna monografija, v kateri so predstavljena njegova dela, življenjski opis in nekateri drugi podatki. Vsebuje pa tudi intervju, ki ga je s slikarjem naredila Olga Lenac, in ga v celoti objavljamo.

Vaš rod izvira iz družine osilniških podobarjev Rutarja in Jarma?

Oče se je izučil v Ljubljani pri Götzlu za podobarja in pozlatarja. V Osilnico je prišel za pomočnika k Petru Rutarju, se tu oženil z njegovo hčerko Matildo, imela sta devet otrok. In deveti sem bil jaz.

Česa se najbolj spominjate iz očetove delavnice?

Vonja po lipovini in barvah ter očetove delavnosti. Od zore do mraka je tolkel po dletu in tudi zapel je včasih.

Kakšno je bilo vaše otroštvo? Kaj vam je najbolj ostalo v spominu?

Strašno lepe spomine imam na Osilnico, na soščolce, sovaščane in predvojno živahno podeželsko življenje; na sejme, na ohceti in na vse lepo, kar me je obkrožalo v otroštvu.

Vaša mati? Čakala vas je na stopnicah pred hišo, ko ste se vračali domov.

Mama je bila zelo delavna in skrbna za družino. Vse smo na njivo in z njive znesli domov na hrbtu.

Koš in butara sta bila glavno prevozno sredstvo. Mi smo bili osebenki, kajžarji, pa je bilo vse zelo lepo.

Kako ste se iz teh naših oddaljenih krajev, od koder je odšel tedaj le malokdo, prebili v šole?

Tudi čez goro, sedem ur hoda do Kočevja in potem v Ljubljano.

Najprej ste končali srednjo šolo za upodabljajočo umetnost. Kdo vas je usmeril na akademijo?

Sam in volja, da moram sam do konca danih možnosti.

Naš rojak je kljub sedmim križem čil in krepak in še vedno veliko dela.

Kdo so bili vaši učitelji na akademiji?

Zdenko Kalin, Boris Kalin, France Mihelič, Zoran Didek, Gabriel Stupica.

Po končani akademiji ste prišli v Kočevje, poučevali na šolah, ustvarjali in si osnovali družino.

Drugam ni bilo kam. Mislim, najbližje staršem sem bil na ta način.

Bili ste oddaljeni od večjih kulturnih središč. Gotovo ste se morali veliko bolj dokazovati, da ste bili opaženi, videni. Večno poučevanje province – zakaj bi bilo to slabo? Je kvečjemu vzpodbuda, navdih. In izziv. Vam, to se vidi iz vašega dela, je bil in je.

Za nekoga, ki sanja o bogastvu in slavi, je provinca poguba. Mene ni mikalo prerivanje in dokazovanje najnovejše smeri. Kar sem, sem, in drugačen kot jaz ne maram biti.

Vedno ste imeli radi preproste ljudi. Nekoč ste rekli, da nekako čutite še vse tiste, ki so bili tu davno pred vami, kako so trpeli, kako starši otrokom velikokrat niso imeli dati kaj jesti. Zato ste najraje upodabljali prav te naše enkratne ljudi.

Vsi ljudje v tem kraju, v tej dolini, so sorodni po svoji pristnosti in delavnosti. Tudi to sem črpal iz izkušenj, ko sem podiral drevje ali pa kosil z njimi in bil enak med enakimi. To so bile vedno moje najlepše in najbogatejše počitnice. Izpustil sem, v tistih časih je to nekaj pomenilo, študentsko ekskurzijo v Benetke, da sem lahko doma kosil. Pa mi ni žal. Če bi šel še enkrat skozi to, bi verjetno ravnal podobno. Vedno mi je bilo največje razkošje, če sem po truda polnem dnevu nekaj končal in potem gledal, kako tudi preprosti ljudje

starejšimi brati v gozd, najprej kot kolibarji, potem pa kmalu enaki delavci z drugimi. In to za tak beden zaslužek, da so komaj preživeli. In to v vseh dobah približno enako. Edino veselje je bila vrnitev domov in kakšna veselica. Pa so bili vseeno vztrajni in po svoje zadovoljni in srečni.

Kaj vam pomeni les, ki je glavni material vašega upodabljanja?

V kipih sem vedno poskušal zadeti tista čustva, ki so me navdajala pri mojih doživetjih. Naj bodo to matere, mlade ali stare, pevke, ki osredotočijo v ustih svoje pevsko doživljanje. Zato jim skušam tako zaobliti usta, da skozi precejajo svojo melodijo. Zraven pa spoštujem les, ki je rasel v danih možnostih in dednih lastnostih. Orodje, ki z njim delam, pa dodatno vtisne pečat s svojo strukturo reza. Vse umetnostne veje ali panoge se ukvarjajo z željo po izrazu v svojem jeziku. Glasba z jezikom glasbe, balet te vsebine izraža s plešnimi gibi, gledališče z igro in tako dalje. Kipar pa skuša v materialu z obliko, površino v prostoru izpovedati svojo misel in čustvo. Nisem odkril nič posebnega in nenavadnega. Sem le zasledoval tista čustva vaškega mišljenja, trpkega, včasih celo kru-

to sprejemajo in čustvujejo.

Na vaših kipih, na njihovih obrazih in drži je toliko trpljenja. Še celo ljubke nevestice so vse nekako otožne. Vedele so, kaj jih čaka na tej revni zemlji, kajne? Je Kristus, ki ga pogosto upodabljate, prisodoba naših ljudi?

V podobah Kristusa sem vedno videl delavnega, trpečega moža, izmozganega po slavonskih, galicijskih, francoskih in kanadskih šumah. Od dvanajstega leta dalje so morali otroci z očetmi in

ttega, vendar večno lepega. Včasih sem zagrešil celo kaj drugačnega, kot je npr. čarovnica na metli. Ne stara, grbasta, škrbasta, pač pa lepa, mlada, ognjevit, skoraj pohotna, ki jezdi na metli. Ta je nevarna, ker vzburja može in jih zacopra. No, to je le v prispodobni. Nevarna ženskost je čarovnija.

Kaj pa akvarel?

Akvareli so pa zadnja leta neločljivi del mojega ustvarjanja. Ko sem utrujen, se usedem in slikam. Včasih z barvo bolj zadenem tisto, kar bi rad povedal. Ne vedno, pač pa dostikrat. In potem sem vesel, ko vidim te slike lepo uokvirjene viseti po domovih. In takrat se mi zazdi, da sem tudi jaz nekaj ustvaril, pač na svoj način.

Razstavljali ste v najrazličnejših krajih doma in v tujini. Vaše slike in kipi so našli pot v najrazličnejše ustanove in domove. Ljudje vas imajo radi. Kaj vam to pomeni?

Najbolj sem vesel navadnih ljudi, ki v mojem delu vidijo kaj. In tega je precej med ljudmi, daleč po Sloveniji in tudi zunaj nje.

Pred leti sem v Osilnici slišala starejšega kmečkega človeka, ki je ob vašem spomeniku matere z otroki, ki je v vojni izgubila moža in dom, polglasno rekel: »Jezus, kok je tu strašno žauostno!«

Kaj boste rekli galeriji na pot?

Da bi dobro opravljala svoje poslanstvo in bila dolgo prisotna in dejavna. In da bi jo ljudje prav sprejeli. To ni baharija. To je podarjanje tistega našim ljudem, kar sem od njih dobival vse življenje.

Večkrat ste rekli, kako vam je žal, da ti naši kraji niso dali človeka, ki bi opisal in upodobil življenje te doline. Vi ste ga upodobili v vsej svoji lepoti in enkratnosti. Hvala vam iz srca.

Jarmova domačija je obnovljena predvsem v notranjosti, zunanost pa je ostala večinoma takšna, kot je bila nekdaj.

Skupščina spomladi

Sredi novembra lani so se v Osilnici sestali člani izvršilnega odbora Civilnega gibanja za Osilniško dolino.

Kot prvo točko dnevnega reda so obravnavali prispevek Civilnega gibanja za Osilniško dolino za Galerijo Staneta Jarma. Civilno gibanje si je že pred petimi leti zastavilo kot enega svojih ciljev urediti v občini likovno galerijo. V ta namen so člani organizirali tri dobrodelne plesne in na dražbah umetnin zbrali prek 2 milijona SIT, ki so jih vezali na banki in dobili v naslednjih letih nanje še obresti.

Ker v tem času niso našli primerne starejše zgradbe ali zemljišča v Osilnici, ki bi bila primerna za galerijo, so se odločili, da namenijo prispevek za galerijo, ki jo je v rojstni hiši uredil kipar Stane Jarm. Za obnovitev galerije so namenili blizu 2,5 milijona SIT, v zameno pa je kipar Civilnemu gibanju daroval v trajno last deset kipov.

Občina je s kiparjem sklenila pogodbo o najemu galerije. Po pogodbi plačuje kiparju najemni-

no ter krije tekoče stroške (elektrika, voda, čiščenje, odpiranje objekta).

V drugi točki dnevnega reda so člani izvršilnega odbora razpravljali o delu civilnega gibanja. Uvodoma k tej točki je Jože Ožura poudaril, da je imelo v začetku svojega delovanja Civilno gibanje veliko idej, ki pa so z leti usahnale. Člani Civilnega gibanja se malo srečujejo, še manj pa delajo. Zato se je potrebno dogovoriti kako naprej. V daljši razpravi, v kateri so sodelovali Miro Štimac, Toni Kovač, Jože Gorše, Anamarija Štimec, Vesna Klavara, Sanda Žurga, so bila sprejeta izhodišča za skupščino gibanja.

Člani odbora so bili soglasni s tem, da bo Civilno gibanje tudi prihodnje delovalo v Osilniški dolini. Najti je potrebno nove osnove za njegovo delo. Skupščina Civilnega gibanja bo spomladi, do tedaj pa pripravi izvršilni odbor predlog programa in vizijo dela v prihodnjem obdobju.

V razpravi so bila ponujena izhodišča za delo Civilnega gibanja v prihodnje: ekonomski svet, preoblikovanje izvršilnega odbora, ureditev kovaškega muzeja, ureditev čevljarske delavnice, zbiranje orodij, s katerimi so nekdaj opravljali delo v dolini, in ureditev etnografskega muzeja.

Izvršilni odbor je sklenil, da tajnik gibanja, Jože Ožura, skupaj s Stanetom Jarmom pripravi dopis za Ministrstvo za kulturo vezan na dve Šubičevi sliki, ki sta bili po drugi svetovni vojni odnešeni iz Osilniške cerkve.

K. Š.

S seje izvršnega odbora Civilnega gibanja za Osilniško dolino.

Peter Klepec

Petrova mladost

Ob dolgih zimskih večerih smo otroci poslušali pripovedke o našem junaku Petru Klepcu. Seveda je vsak pripovedovalec dodal kaj svojega in tako so nastale številne zgodbe iz njegovega življenja. Nikdar nam jih ni bilo dovolj, ko so nam dedki in babice, starši, strici ali tete povedali kakšno novo pr'puved' o Petru Klepcu, kot pri nas rečejo zgodbam. Strnimo njihova pripovedovanja v eno samo in dobimo zanimivo pripovedko o Petru Klepcu.

Nekoč, v davnih časih je živel v naših krajih močan, vendar zelo dober srčen človek, ki je ljudem pomagal v stiskah in nevarnostih, so začeli svoja pripovedovanja. Ime mu je bilo Peter Klepec. Bil je iz revne družine. Njegova mati je bila revna kajžarska ženica, ki je bila zapostavljena in živela sama s Petrom na obrobju Osilnice, morda tam nekje na Selih ali na Puojzu ali Potuharci. Poleg kajže je imela krpico zemlje, s katero ni mogla preživljati sebe in otroka. Vsak dan je hodila na dnino k premožnejšim kmetom, da je preživljala sebe in otroka, ki je tako že zgodaj spoznal revščino in težko življenje ljudi v Osilniški dolini.

Da je olajšal življenje skrbni in pridni materi, je moral iti že zelo zgodaj za vaškega pastirja, saj je bilo takrat v kmečkih hlevih veliko glav živine. Vaški pastirji, katerih starši so bili premožnejši, so se mu posmehovali, ker je bil majhen in šibak fantič. Oblečen je bil v zakrpana oblačila; dolgo srajco in hlače, ki jim je skrbna mati po vsakem pranju dodala novo krpo. Bil je bos, saj ni imel niti opank.

Vaška čreda se je pasla na vaški gmajni nad Osilnico, ob Potuharskem jarku, na Zaresen hribu, v Zaderlosku, Ograji, Zakostelcu, na Pošičju in tja proti Podvrhu, Padovu in Čačiču, vse do planin. Pastirji so Petra stalno pošiljali, da je namesto njih zavračal krave in drobnico, hodil po vodo k bližnjemu studencu ali v Potuharski jarek, sami pa so se igrali ob ognju ali stikali za ptičjimi gnezdi, iskali užitne koreninice in gozdne sadeže. Peter pa je tekal za živino in hodil po vodo ali nosil dračje za ogenj.

Dan za dnem je poslušal: »Peter, zavrne krave!« ali »Peter, pojdi po vodo!«. Moral je prenašati njihovo posmehovanje in odganjanje od otroških iger in ognja, čeprav jim je zmeraj priskočil, kadar je bilo treba pomagati. Čeprav je bil večkrat odrinjen od vrstnikov, se je marsičesa naučil. Zelo lepo je igral na svojo piščal in na paši je zaigral marsikatero pesem. Znal je oponašati vse ptice, ki jih je poznal, in za vsako je vedel kje gnezdi, ob hiši, v

grmovju, v duplu, na drevesu ali kar na tleh. Spomladi je poslušal, kdaj bo prvič slišal kukavico v Dimovcu. Poleti je razveselil mater z borovnicami ali gozdnimi jagodami, ki jih je nabral na Zaresen hribu ali v Zakostelcu. Tudi kakšnega raka ali ribo je ujel v Potuharskem jarku ali Vezanskem potoku. Za svojo Rogačko, imeli so namreč samo kozo, je zmeraj našel najboljšo pašo na Kozji njivi, da je dajala mleko revni družini.

Ko je bil sam in mu ni bilo treba zavračati živine, je ob igranju na piščal večkrat sanjari. Oh, kako bi bilo lepo, če bi bil tudi on velik in močan kot njegovi vaški vrstniki, je sanjari. Srčno si je to želel in prosil Boga, da bi ga uslišal v njegovi prošnji. Večkrat je tako naskrivaj prosil in jokal, ker ga tako ponižujejo; prosil je tudi Mater božjo na Sveti gori, ki se ji je večkrat priporočil, ko je šel na romanje na Sveto goro. Kdo ne bi uslišal tako nesrečnega otroka? In bogu se je zasmilil. Petrova velika želja se je nekoč izpolnila, ko mu je bog dal moč s pomočjo dobrih vil.

Kako je Peter dobil moč

Nekoč, ko je tako iskal in zavračal živino, je zagledal prelepa dekleta, ki so ležala in spala sredi jase na soncu. Tako lepih bitij še ni videl. Dobro srčen, kot je bil, so se mu zasmilile, ker je vroče poletno sonce sijalo nanje. V bližnjem grmovju je nalomil košatih vej in z njimi naredil lepim dekletom,

vilam, prijetno senco ter se skril in opazoval, kaj se bo zgodilo. Ko so se čez nekaj časa zbudile, so bile presenečene in se spraševale, kdo jim je naredil tako prijetno senco, ter se ozirale naokoli. Tedaj so opazile v bližnjem grmu malega, prestrašenega fantiča. Vile so ga vprašale, kdo je bil tako dober, da jih je zavaroval pred pekočim soncem. Kar boječe jim je priznal, da je bil to on.

Dobre vile, ki jih je bog poslal, so ga potem vprašale, kaj si želi kot plačilo za tako dobro delo. Peter, ki se je nekoliko otresel strahu, saj mu niso hotele nič slabega, jim je odgovoril, da bi bil rad močan, da se mu ne bi bilo treba več bati vaških pastirjev. In vile so z božjo pomočjo uslišale njegovo prošnjo.

Rekle so Petru: »Peter, izruvaj tisti grm!« In Peter je izruval grm z lahkoto. Vile so ponovno rekle: »Peter, izruvaj tisto skalo!« In Peter je izruval skalo in jo zdrobil brez težav. S tem pa še ni bilo konec presenečenj. Vile so v tretje rekle Petru: »Peter, izruvaj tisto veliko hojo!« in pokazale na veliko hojo. Peter je komaj objel hojo, vendar jo je z lahkoto, kot bilko, zruval in vrغل daleč čez jaso. Medtem ko je Peter zalučal veliko hojo in bil presenečen nad svojo močjo, so dobre vile izginile. Peter je ostal sam s svojo močjo. Poskušal je znova in znova in vedno je z lahkoto izruval vse, kar je prijel v roko, ter se vesel in srečen vrnil k pastirjem.

Ti so se takoj spravili na Petra, kje da je hodil, zakaj ga ni bilo toliko časa, ko so morali sami medtem zavračati krave. Vpili so nanj in zahtevali, naj gre zavrniti živino. Peter pa, kakor da jih ni slišal, se je lepo ulegel v senco in gledal v nebo, po katerem so počasi začele polzeti prve ovčice, oblaki, ki naznanjajo spremembo poletnega vremena.

Tedaj so pastirji obstopili Petra in ga začeli tepsti. Peter pa jih je samo z roko odrinil in vstal. Ko so se ponovno zapodili nanj, je enega za drugim pometal po jasi. In ko so poskušali znova, se je zgodilo isto. Šele tedaj so pastirji dojeli, da to ni več tisti Peter, iz katerega so se norčevali in od njega zahtevali to in ono. Prestrašeni so se umaknili in pričakovali, da se jim bo Peter maščeval za njihovo zlobnost.

Peter pa ni bil hudoben in se ni maščeval pastirjem za njihova ponižanja. Ostal je tak kot prej, še pomagal jim je, če so složno poprijeli za delo, in se z njimi veselil uspehov.

Peter in njegova dela

Peter je odrasel in postal močan fant, ki je materi pomagal doma, na skromni njivi, prinesel iz gozda kar celo deblo ter ga razžagal za drva. Izruval je kamne na njivi in krčil vaško gmajno, da so dobili novo zaplato zemlje, popravil kajžo in še in še. Sedaj je šel namesto matere na dnino in mati je doma vsa srečna pospravljala skromno kajžo ali okoli nje ter skuhalo pač tisto skromno kmečko hrano, zelje, fižol, kolerabo,... le ob velikih praznikih kakšen kos mesa. Bila je vesela in srečna, da ima takšnega sina, ki ji je olajšal življenje na stara leta.

Peter je bil pripravljen vsakemu pomagati. Če ni mogel vol ali konj potegniti voza iz blatnega koloza, so poklicali Petra, ki je poprijel, in voz je bil hitro zunaj. Vsak kmet je bil vesel, če je prišel k njemu na dnino Peter, ker takšnega delavca ni bilo daleč naokoli. Dober glas o njem se je širil po deželi, ki ji danes pravimo Dežela Petra Klepca, in še čez njene meje so govorili o Petru Klepcu.

Postaven, priden in dober fant je spoznal in se zagledal v lepo dekle iz Malega Loga, katere srce se je tudi ogrelo za našega Petra in tako sta se potem poročila. Šla sta na svoje, v Mali Log. Skupaj sta začela graditi hišo v Malem Logu, kjer še dandanes radi pokažejo hišo, ki naj bi jo zgradil Peter Klepec. Pravijo, da je vse kamne za hišo sam znosil. Če je bilo potrebno koračiti po kamen do Čabranke, to za Petra ni predstavljalo nobene težave. Ko so delali ostrejšje hiše, je Peter izruval mogočno hojo pod Sveto goro in jo sam prinesel domov ter stesal ogromno gredo. In še bi lahko pripovedovali, kaj vse je naredil Peter okrog hiše ter na polju.

Tudi pri kmečkih opravilih je bil spreten in vse je z lahkoto naredil. Ko so nekoč vaščani v jeseni grabili listje za nastilj in so morali kar dolgo grabiti za en koš, se je Peter domislil. Otročadi je rekel, naj se uležejo na trebuh in razprostro roke, sam pa jih je prijel za noge in jih vlekel po listju, da so z rokami zgrabljali listje in kmalu ga je bilo za en voz. Nagrabil je več kot vsi vaščani skupaj.

Peter in Turki

Ljudje so se v stiskah in nemoči večkrat zatekali k njemu po pomoč. Turki so prihajali tudi v naše

kraje ropat in požigati. Ljudje so se pred njimi skрили v jame, v Mirtovičih, Žurgah ali drugje, kasneje pa so v Osilnici in Belci zgradili okrog cerkve protiturški tabor. Pa tudi to ni veliko pomagalo.

Nekoč so spet prišli Turki v dolino. Presenetili so Osilničane in vdrlji v tabor. S konji so šli celo v osilniško cerkev in konjem dali zobati oves na oltarju. Ko je Peter Klepec slišal za turško pustošenje in ropanje, je pohitel na pomoč svojim rojakom v Osilnico. Po skrivnem rovu, ki ga je naredila Gerovčica, ko si je našla pot pod Sveto goro do Jezire v Zamostu, je prišel iz Malega Loga do Fažuncev. Morda so to tiste votline, ki so dajale zavetje ljudem pred Turki, ali pa tiste, kjer naj bi v davniini ljudje naslikali na stene živali, ki sta jih pred desetletji zaman iskala dr. Srečko in dr. Mitja Brodar.

Vrnilo se k našemu Petru, ki je v Fažuncih izruval mogočno hojo in z njo koračil do Osilnice in mlatil po Turkih. Le tisti, ki so se rešili tepeža s hojo, so hitro zapustili Osilniško dolino in se niso nikdar več vrnili v naše kraje. Tako so njegovo moč spoznali tudi Turki, slava pa je segla tudi tja do cesarskega Dunaja, kjer so si želeli takšnega junaka v bojih s Turki.

Vse to so nam ob dolgih zimskih večerih pripovedovali, številne zgodbe o junaku Petru Klepcu, ki je sčasoma postal narodni junak krajev ob Kolpi, Čabranki in Gerovčici. Zgodbe, p'povejtko o P'tr' Kljpecu, so se prenašale iz roda v rod, vse do današnjih dni, ko jih pripovedujemo vam, najmlajšim med nami v Deželi Petra Klepca.

Zapisal Jože Ožura

Vlado Kreslin na kitari in Tomaž Štivec na harmoniki sta zabavala poslušalce Vala 202. Zelo dobro sta se ujela in Vlado Kreslin je Tomaža proglasil za predsednika podružnice Beltinške bande v Osilnici.

Cesta, ki nas povezuje

Lani jeseni je bila dokončana cesta iz Ribjeka do Padova. Cesta, ki je dolga sicer le 2 kilometra in 100 metrov, povezuje nižje ležeče kraje ob Kolpi s tistimi v višjih predelih občine.

Čeprav so kraji Padova, Križmani, Žurje, Čačič itd. povezani s cesto preko Sel in Osilnice, pa je nova cesta lepa in krajša, stara pa v dokaj slabem stanju.

Nova cesta je zgrajena po obstoječi občinski cesti, ki je bila prevozna le s traktorjem ali terenskimi vozili, pa še to le v času suhega vremena. V času deževja so jo poplavlili hudourniki in takrat ni bila prevozna. Poteka po zaseku, z ene strani je strmo visoko pobočje, z druge pa položnejša dolina. Stara neasfaltirana cesta, je bila na določenih odsekih precej strma, nova pa je narejena v serpentinah, s čimer so strmine omiljene.

Nova cesta ni le po najkrajši poti povezala dva kraja, temveč omogoča v primerjavi s staro normalno prevoznost v vseh letnih časih, enostavnejše in cenejše vzdrževanje. Ob gradnji ceste je bilo urejeno tudi odvodnjavanje.

Sredstva za gradnjo ceste v višini 60 milijonov SIT je zagotovila občina. Cesta bo v prihodnosti, ko bo dokončana regionalna cesta proti Kočevju, omogočala prebivalcem spodnjega dela Osilniške doline krajšo in boljšo povezavo nanjo. Pomembna pa je tudi za razvoj turizma, saj predstavlja lepo pešpot, veseli pa je bodo tudi turisti na kolesih.

K. Š.

Urejanje doline

Osilniška dolina postaja vsako leto lepša in na oko privlačnejša. Lansko poletje je bilo očiščeno precej kilometrov brežin ob Kolpi, od Osilnice pa skoraj do Sv. Ane. Kar veselje se je sedaj peljati ob zeleni lepoti, ki je ne zakriva več grmovje. Očiščeni prostor sedaj tudi »diha«.

Razveseljivo je tudi, da se je v letošnjem letu zelo polepšalo tudi središče občine, Osilnica. Obnovljene fasade in strehe na hišah dajejo urejen videz kraja. K temu bo po zaključku naložbe prispeval tudi dograjen obrat šivalnice.

K. Š.

Čeprav so vasi Padova, Križmani in druge povezane s cesto preko Sel do Osilnice, je nova cesta dobrodošla povezava s kraji ob Kolpi.

Popestritev turistične ponudbe

Člani občinskega sveta so sredi februarja na seji obravnavali nekaj idejnih projektov, programsko zasnovo za izdelavo ureditvenega načrta Osilnice in Sel ter zaključni račun občine Osilnica za leto 2001

Trije idejni projekti

Zunanji sodelavci so pripravili tri idejne projekte, ki naj bi popestrili turistično ponudbo občine Osilnica. To so trije tematski parki: park Petra Klepca, park favne oz. živali in park flore oziroma rastlin. Park Petra Klepca naj bi na slikovit, družaben in zabaven način predstavil legendo o Petru Klepcu in življenje naših ljudi predavnimi leti. Park je predviden kot dopolnilna dejavnost taborniškega rodu Rožnik.

Park favne oz. živali je predviden na Selih, kjer že obstaja v obori divjad. Zunanji projektanti so

predvideli, naj bi bile v okviru tega parka nameščene tudi avtohtone vrste živali, kot so npr. medved, ris, volk, lisica itd. Svetniki so o takšni rešitvi podvomili, saj bi bile živali praktično sredi vasi, sredi prometa in hrupa, privabile pa bi tudi zveri iz bližnjih gozdov. Podvomili pa so tudi v ekonomsko upravičenost takšne investicije, saj verjetno vstopnina ne bi povrnila stroškov vlaganj oz. predvsem stroškov hranjenja živali. Pripravljalce projekta so zadolžili, da do prihodnje seje pripravijo ekonomski izračun upravičenosti naložbe oz. drugačen predlog za park favne.

Tretji park, ki bo verjetno najhitreje uresničljiv,

je rastlinski park ob Mirtoviškem potoku. Ob njem rastejo številne avtohtone rastline, grmovnice in drevje, ki naj bi jih označili in opisali ter uredili sprehajalno pot ob potoku. V drugi fazi sicer projekt predvideva tudi ureditev rastlinjaka in prodajo rastlin, vendar je ta projekt kot prejšnja dva vezan na precejšnja vlaganja. Uresničitev vseh treh projektov je odvisna torej predvsem od denarja oz. možnosti pridobitve le-tega.

Ureditev tematskih turističnih poti na območju občine

Občina Osilnica ima poleg Kolpe še številne naravne znamenitosti, ki jih lahko ponudi na ogled turistom. Ponudbo bodo v prihodnje popestrile turistične pešpoti, kolesarske in tematske poti. Trase nekaterih so že izpeljane, potekajo po obstoječih cestah, poljskih in gozdnih poteh, planinskih in pešpotih. Vse te poti bodo že letos označene z usmerjevalnimi tablam, ki bodo nudile turistom informacije o lokaciji in oddaljenosti posameznih krajev.

Del poti pa bo potrebno zasnovati na novo. Tako so projektanti predvideli ureditev kolesarske steze in pešpoti med Zamostom in Mirtoviči, ki bi deloma potekala po obstoječi cesti, deloma pa po novi trasi vzdolž Kolpe. To bi bila vsekakor najatraktivnejša pot po dolini, saj bi sprehajalcem in kolesarjem omogočila ob bregovih Kolpe ogled nešteti naravnih lepote.

Dopolnitve prostorskih sestavin planskih aktov občine Osilnica za potrebe turistične infrastrukture

Občinski svet je obravnaval odlok o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin dolgoročnega plana Občine Kočevje, ki veljajo v prostoru občine Osilnica. Spremembe se nanašajo na širitev ureditvenih območij naselij z usklajitvijo posegov na I. območja kmetijskih zemljišč za potrebe turistične infrastrukture, spremembe zasnove varstva naravne in kulturne dediščine in še nekatere druge spremembe. Predlagane spremembe morajo najprej potrditi pristojna ministrstva, nato pa jih bo sprejel občinski svet.

K. Š.

Privlačno urejeni apartmaji v Bosljivi Loki dopolnjujejo turistično ponudbo spodnjega dela Osilniške doline.

Lokalna turistična organizacija

V letu 2001 je bila v Osilnici ustanovljena Lokalna turistična organizacija – gospodarsko interesno združenje za pospeševanje turizma Peter Klepec, ki bo skrbelo za razvoj turizma na našem območju.

Lokalna turistična organizacija bo skrbela za interno in eksterno komuniciranje, raziskave in načrtovanje, oblikovanje novih turističnih proizvodov in povezovanje ponudnikov na celotnem območju občine. Prevzela bo svetovanje pri vzpostavitvi ponudbe in tržila izdelke ter storitve za domačo javnost. Turistična organizacija bo organizirala celotni prodajni sistem, organizirala, koordinirala in izvajala prireditve, pomembne za oblikovanje celovite turistične ponudbe, in pripravila informacijsko-nadzorni sistem na vsem območju, izobraževala in dodatno usposabljalala ponudnike na celotnem območju, pridobivala informacije in pomoč za učinkovito opravljanje investicijske dejavnosti za člane organizacije in se tudi povezovala regionalno in nacionalno.

V turistični pisarni dela Nenad Klepec. Pisarna je opremljena z zanimivostmi iz naše doline. V njej lahko obiskovalci kupijo različne spominkes: majice, lesene spominke, šopke oz. rože iz papirja, pa tudi med. V turistični pisarni pripravljajo sedaj označevalne table, ki bodo nameščene po vsej dolini in bodo obiskovalce seznanjale z zanimivostmi v posameznem kraju, s pešpotmi in kolesarskimi potmi...

K. Š.

Peter Klepec na Sveti gori sedi

Znana hrvaška pesnica Anka Žagar, doma iz Zamosta, je napisala pesem o našem junaku Petru Klepecu, ki bo prvič objavljena prav v našem časopisu. Pesem je napisana v domačem jeziku, ki ga še danes govorijo prebivalci z obeh bregov Kolpe, in je posvečena bratu Andrejčku.

Pit'r Kljep'ca na Svitê guorê sedi

Pit'r Kljep'c na Svitê guorê sêdi
Guava mê med uobuak'mê puava
Kljep'c Pit'r na Svitê Guorê sêdi
Hmazane nogi sê v Koupo namaka
I ribivce mê med prst'mi plîšejo
I vêjverce ga po hrbtê čisejo
Ku da se tok mênjêjo
- uoj, Marina, kaj je biu p'ršiu vouk?
- a vêjš da se nêj p'rpjelou
- a kêj je kaj uodnisêu?
- t'r vêjš da nêj p'mesêu
- oj, Marina, kê so šlê p' sê za' jnin?
- a vêjš da nêjso šlê pred'nin

Pit'r Kljep'c na Svitê guorê sêdi
reskuštran, pozobliv, počas'n i trd
a kan mê se pa mêdi
z rokamê pobuža
te se naše t'mne guorê
če sê še tê i da be uostale

Pit'r Kljep'c na Svitê guorê sêdi
guava mê med uobuak'mê puava
nogi sê pa v Koupo namaka
a z rokamê
z rokamê sê pa mêšice tera

Anka Žagar

Na otočku v Bosljivi Loki, kjer je vsako poletje živahno, bo urejeno kopališče.

Naša hišna imena

Nadaljujmo naš potep po vaseh Osilniške doline, ki je del Dežele Petra Klepca. Danes se sprehodimo po naših domačijah od Grintovca in Ribjeka v Padovo, Križmane in Belico.

Naj bralce takoj spomnim na strašno vojno leto 1942, ko so Italijani požgali vasi nad dolino. Konec julija 1942 so gorele vasi Žurje, Papeži, Belica in Bezgarji, v začetku avgusta pa Podvrh, Bezgovica, Zgornji in Spodnji Čačič, Križmani, Padovo in Malinišče. Prebivalce so odpeljali v italijansko taborišče Treviso in so se vrnili v svoje požgane domove šele okrog božiča 1943.

Pred leti smo že napovedovali, da bo v te kraje nad dolino pripeljala nova cesta iz Borovca, ki pa je še vedno samo želja tukajšnjih ljudi.

GRINTOVEC je obcestno naselje, kjer je leta 1498 imel prvi znani prebivalec Mathe eno kmetijo. Najbolj živahno je bilo leta 1900, ko je v 5 hišah živelo kar 37 prebivalcev, 24 žensk in 13 moških.

Poglejmo, kako so Grintovčani dali imena svojim domovom. Najprej nas pozdravi domačija P'r Lojzet', kjer še danes mizarji Tonček Tuomčov, zato tudi včasih Peričeva (prinesel ime od doma, s Sel). Sledijo Tazgur'n' in vas vabijo na pijačo ali pa morda z raftom po Kolpi. Stara cesta je šla po današnjem mostičku do domačije, ki ima redko ime Tatani in se ji pozna, da jo Marjan z družino lepo vzdržuje. Zavijmo še malo navzgor ob Sušici do novejšje domačije P'r Katj' j' Mirot', ki sta zelo aktivna člana Civilnega gibanja. Napotimo

se nazaj in ne pozabimo, da je na spodnji strani glavne ceste nekoč stala Čopova hiša. Zadnja v strnjem delu so Matlov'. H Grintovcu sodi še zaselek Mostec, kjer je domačija Ajngelova.

RIBJEK. Vas se omenja že v urbarju leta 1498, ko je imel 2 kmetiji. Leta 1890 je štel 79 in pred sto leti 65 prebivalcev, kolikor jih je imel tudi največ po drugi svetovni vojni. Zanimivo je, da je pred sto leti živelo v Ribjeku 20 moških in kar 45 žensk.

Ribjek slovi po cerkvi sv. Egidija, katere temelji so bili postavljeni že v 16. stoletju, notranjost je nekoliko mlajša in slovi po oltarjih, prižnici in lesenem stropu. Vsak popotnik si želi ogledati ta naš biser. In kako čudovit je pogled na Loško steno in Moža! Kdo ne pozna legende o okamenem Možu, ki stoji pod Loško steno? Ko boste prišli v Ribjek po ribe ali med, povprašajte tudi po Možu. Sicer pa si Ribjek zasluži še poseben opis vseh znamenitosti. O tem kdaj drugič.

Z opisom hišnih imen začnemo pri cerkvi Sv. Tilna (Egidija). Takoj za mostičem nas pričaka domačija, ki ji pravijo P'r Nakrajn'. Tu vas bo sprejel gospodar Knavs, ključar cerkve, ki vam bo z veseljem razkazal cerkev Sv. Egidija. Ob Ribškem potoku sta Ferunka (sedaj Vesel) in na drugi strani Knavsova na Pejšk', ki slovi po ribo-

gojnici (postrvi). Ob cesti sledijo na zgornji strani domačija P'r Bark'n'h (Vesel), Ravenšk' (prej P'r tišlerj'), Štamflova. Naslednja je Uovretov' (tudi P'r poštarj'), kjer je živela daleč naokoli poznana babica Malka, ki je pomagala marsikateremu Osilničanu, da je prijel na svet; včasih so imeli tudi mlin. Sledijo Mehejlova, Uoplinčarska (Jelenčeva), na spodnji strani sta samo dve hiši, in sicer Podputna in Grajska, pred križiščem za Osilnico in Padovo (nova, zaenkrat še makadamska cesta) je bila do nedavnega Katrška, sledi Grajska stara hiša, Vulška (Gecan), Marincetov', P'r šičk'h, Tratarsk', Šeme in novejša med obema krakoma ceste P'r Mrharj'.

PADOVO. Iz Ribjeka gremo mimo lovskega doma, ki žal bolj sameva prazen, po novi in strmi cesti v Padovo, ki se že 1498 omenja z eno kmetijo. Največ prebivalcev je bilo v Padovem 1869, 1880 in še 1953, ko je tu živelo 57 ljudi. Pred sto leti (konec 1900) je bilo v Padovem 19 moških in 35 žensk. Ko sem pred leti pregledoval rojstne in mrljske knjige in ugotavljal rast prebivalstva v drugi polovici 19. stoletja, sem ob veliki rodnosti zasledil tudi veliko umrljivost med otroki Padova, ko so umirali za grižo, davico, jetiko....

Padovo se je namestilo na lepi razgledni točki in vidite tja proti Ribjeku, Ložcu ali pa proti so-

Z zapisi, ki jih pripravila Jože Ožura, se bo ohranilo nekaj zgodovine Osilniške doline.

točju Kolpe in Čabranke, Loške stene in Moža niti ne omenimo.

Ko pridemo v vas, nas pozdravita dve novi hiši, ki si ju gradita Tone Klepec in Šerčerjev mlajši sin. Naprej pa so po drugi svetovni vojni na novo pozidane, obnovljene domačije Nakuočna (tudi Krajčanova), P'r Marink'n'h, Šerčerjeva, Star'na, Petričkova. Koritna ima v bližini stari vaški vodnjak (tudi P'r Lautarj'), sledijo Zgurajna, Poputna (hiše ni več), Franckova in malo više Ožurova (tudi Tuomčeva).

KRIŽMANI. Iz Padova gremo po asfaltni cesti v Križmane. Ob izhodu iz Padova lahko zavijemo po starem kolovozu, sedaj pešpoti za Osilnico (do Potuharce) ali pa navzgor v Čačič. Križmani pa so nam že na dosegu roke, kjer je še pred drugo svetovno vojno živel 35 prebivalcev. Ker prihajamo iz Padova, nas najprej pozdravi sicer novejša hiša, ki je nastala na temeljih starejše – Zgurajna, spodaj so Tjetnov', Buotrov' se ukvarjajo z gojenjem mladih prašičev, gospodar lve pa vam rade volje zaigra na harmoniko. Naslednja domačija je Zdauajn'.

BELICA. Belca, kot rečemo po domače, je staro naselje, ki je 1498 imela 6 in pol kmetije. Znan je tudi po protiturskem taboru. Največ ljudi je živel v Belci 1890, ko je štela 60 prebivalcev. Tudi tu je bilo pred sto leti več žensk (35) kot moških (18).

Ob prihodu v Belico najprej omenimo nekdanje domačije, Loknarjevo, Na žagin' (tudi Spodnji mal'n), Srednji mal'n, ki jih ni več. Preden zavijemo proti osrednjemu delu Belice, bi lahko šli še do Zgurajn'ga malna, Pavlinove hiše. Tu so doma Ožboltovi, znana partizanska družina.

V sami vasi nas pričakajo in pozdravljajo Požarjev', Janeževi in Nakuočna na spodnji strani ter Kalmarjeva (tudi T'lojzena), M'da, P'r Mal'nsk'h in P'r Kalčič (prej Štuarn') na zgornji strani ceste za Žurje.

Tako smo danes sklenili naš sprehod z željo, da vidimo prihodnjič, kako je v Žurgah, Strojčih, na Selih, v Bosljivi Loki in še v kakšni hrvaški vasi, kot so Plešče, Mandli, Smrekarji, Živci, Kamenski Hrib, Žagarji, Turki....

Slikovito pa sta opisala svoje vasi Jože Gorše, Mirtoviče, in Bezgovico žal že pokojni Tone Žagar, ki nas je razveselil z marsikaterim zanimivim zapisom življenja naših ljudi.

Vesel bom, če me boste opozorili na morebitne napake ali pa opozorili na zanimivosti vaših vasi. Zakaj ne bi zapisali tudi kakšno zanimivost iz vašega kraja?

Jože Ožura

Janez 'z barake

Osilnica je že od srednjega veka imela mitnico, ki se je ohranila tudi v novejši čas. Tako je ob mostu na Hrvaško ostala lesena baraka (čuvajnica), kjer si je uredil domovanje Janez, doma od Štir'nsk'h. Že kot otroku se mi je zdel imeniten in zanimiv človek. Vedno je našel besedo za vsakega, ki je šel mimo na Hrvaško ali v Osilnico. Pred barako, danes je ni več, je imel majhen gašperček in na njem je v ponvi stalno nekaj kuhal in vsake toliko časa poskušal juhi nekaj podobnega. Tudi kakšna riba se je znašla v njegovi ponvi. Zraven pa je večkrat zapel » Milica je večerala...« ali »... Tod se moja ideja ispunjava...«. Ob tem pa je cinal preluknjane lonce ali krpal stare »marele«. Če je bilo potrebno, je brusil tudi nože, škarje ali pa »potapljal« čevlje. Sodil je med »poletnikarje«, ljudi, ki so hauzirali, (krošnjariji) tudi poleti. Na starost se je bolj držal svojega doma – barake in vsak Osilničan je poznal Janeza 'z barake.

Potuharski Blaž

Na začetku Osilnice stojita dve hiši, kjer so v preteklosti živeli revnejši ljudje, uosobejn'k' so jim rekli. Še danes pravijo prvi hiši Uosobejn'k'. V drugi hiši pa je živel Potuharski Blaž, ki je zelo rad bral. Z velikim veseljem je prebiral Vernov roman »V 80 dneh okrog sveta«, čeprav se je komaj naučil pisati in brati, saj so bili revni in šola ni bila na prvem mestu, temveč delo. Bral je zvečer pri ognjišču, ker niso imeli štedilnika. Tudi kakšno stran knjige je prismočil, ker je bral tik ognjišča. Nosil je debela očala in hodil s palico. Zanimivo je tudi, kako je ob volitvah dal vedeti premožnejšim, da tudi njegov glas nekaj velja. Na volišče je šel zadnji, tik pred zaprtjem volišča, da ga je »gospoda« čakala. Da, vsak človek je vreden spoštovanja, tudi naš Potuharski Blaž.

Jože Ožura

Lani je občina Osilnica preko javnih del pozidala že skoraj porušeno škarpo pokopališča v Bosljivi Loki. Pomagalo je tudi nekaj prostovoljcev. Ženske pa smo pokopališče uredile pred vsemi svetimi.

Šest učencev

Na Podružnični šoli obiskuje v letu 2001/2002 pouk šest učencev.

V prvem razredu sta dve šolarki: Renata in Ines. Ines je iz Papežev, zato jo v šolo pripeljejo z občinsko petko, spotoma pa poberejo še Renata.

V drugem razredu letos nabirajo znanje kar trije učenci: Sandi, David in Ana. Zanimivo, kajne! Samo en šolar je v tretjem razredu.

Klaudija, ki je lani končala na Podružnični šoli tretji razred, se vsako jutro odpelje z avtobusom v Fari v četrti razred. Mislim, da nas malo pogreša. Tudi mi njo. A za njeno znanje; četrti razred ima že več ur, je to pomembno. Zaradi kakovosti pouka je boljše, da obiskuje pouk v Fari.

Mi pa še vedno predstavljamo najmanjšo podružnico in se ne damo. Smo delovni, pridni, predvsem pa se trudimo, da smo olikani. V naš kraj zahaja veliko ljudi, zato je pomembno, da o nas ponesejo v svet dobro mnenje.

Ponosni smo, ker se vsi učenci radi učijo. Vsa-ko neznanje hitro odpravimo, saj nas je malo. Pa še to! Vse, kar te zanima, lahko vprašaš svojo učiteljico.

Kar dobri smo na računalniku. V razredu imamo kar dva. Tudi prvošolke so spretno z njima. V lanskem šolskem letu smo ob akciji Mobitela 8-netka pridobili računalnik z možnostjo priključitve na Internet. Na nacionalni televiziji smo izjavili, kako veseli smo, da smo prišli do Interneta. Pa žal ni tako in ga še danes nimamo. Mislim, da je

bilo škoda sploh začeti akcijo, če se ne izpelje do konca.

Kot vsaka šola tudi mi delamo po programu, ki ga načrtujemo skupaj z učiteljicami iz Osnovne šole Fara. Letos si bomo ob kulturnih dnevih ogledali aprila Trubarjevo domačijo in se srečali z Martinom Krpanom. Marca bomo sodelovali na knjižnem kvizu, ki je letos posvečen Antonu Ingoliču. Ob kulturnem dnevu smo izvedli Prešernovo delavnico. 6. februarja pa smo si ogledali ljudske instrumente v Fari.

Smo tudi naravoslovci. V oktobru smo obiskali z gozdarjem Boštjanom gozd v Fari in si ogledali drevesne vrste. Oktobra smo obiskali Mirtoviški potok, si ogledali rastline in živali ob njem ter stare mline. Decembra smo kuhali zdravo hrano in pripravili pogrinjek ter se učili o kulturnem malicanju.

Tudi na šport ne pozabimo. Septembra smo se udeležili kroša v Fari. Učenci iz Podružnične šole so med svojimi vrstniki dosegli dobre rezultate. Novembra smo v telovadnici v Fari izvedli drugi športni dan in se poizkusili na pripravljalnem poligonu. Izkoristili smo tudi sneg in se januarja imeli krasno na Selih. Spuščali smo se s sankami in lopatkami. Res je bilo lepo!

Letos tekmujejo za bralno značko. Po štirih prebranih knjigah se bo vsak učenec udeležil izleta v Ribnico, kjer si bomo ogledali grad in

Škrabčovo hišo. Skoraj vsi učenci so že vse štiri knjige prebrali.

Tekmujemo tudi v Eptinem projektu Knjigobube. Pridno beremo slikanice in ustvarjamo v Po-barvani modri slikanici. Ko bomo zaključili, nam gusar Berto pošlje spričevalo kot dokaz za opravljeno delo.

Na šoli imamo dva krožka: recitatorski in oblikovalni krožek. Recitatorski krožek pripravi ob pridelitvah v kraju kakšno recitacijo, oblikovalni krožek pa ustvarja različne stvari za različne priložnosti.

Februarja pričenjamo Pripravo na šolo. Obiskovala jo bosta Jakob in Katarina. Pa tudi ostali, ki še niso šoloobvezni, radi obiščejo našo šolo.

V jeseni bosta torej na naši podružnici dva prvošolčka. Skupaj z ostalimi bo v šolskem letu 2002/2003 pouk obiskovalo sedem otrok.

Mirjana Šercer

Šest otrok je letos v Podružnični osnovni šoli. Ko je otroke obiskal Miklavž in so se predstavili s kratkim programom, sta se jim pridružili še Klaudija, ki letos že obiskuje Osnovno šolo v Fari, in Katarina, ki bo stopila v šolske klopi jeseni.

Osilnica pred sto leti

Ob prebiranju starejših časnikov naletimo včasih na prav zanimive krajevne novice, tudi iz naših krajev. Tako je Slovenec, političen list za slovenski narod, objavil 22. februarja 1899 med drugimi dnevnimi novicami tudi novico iz Osilnice.

(Iz Osilnice) ob Kolpi nam poročajo: Presvitli cesar je našemu zaslužnemu županu in predsedniku krajnega šol. sveta g. Josipu Ožurja, starosti kranjskih županov, podelil zaslužni srebrni križec s krono. Dne 8. t. m. se je pripeljal gosp. okrajni glavar kočevski, da odlikovancu slovesno izroči križec. Osilnica je bila že prejšnji večer razsvetljena in okrašena z zastavami in pevci so pod vodstvom g. učitelja slavljencu priredili podoknico. Drugi dan pa je zastopnik vlade v šolski sobi v prisotnosti obč. odbora, kraj. šolskega sveta in raznih gostov g. županu po običajnem nagovoru pripel na prsi častno odlikovanje. Po cesarski pesmi je bila slovesna sv. maša, katere se je udeležilo mnogo ljudstva. Bil je to res časten in vesel dan za osilniško župnijo in občino.

Opomba: Starejši Osilničani se morda spominjajo številnih zgodb o tem našem dolgoletnem županu, »burgemajstru«, kot so mu rekli takrat, in je imel nekaj časa kar tri hiše sredi Osilnice (Burgemajstrova = danes Rajharjeva, Ruglečko = nekdanja občina, banka in Podnarjevo).

J. O.

Prospekt

V letošnjem letu namerava Občina Osilnica izdati tudi prospekt, ki bo namenjen pospeševanju turizma. Turizem postaja iz leta v leto obsežnejša, pa tudi donosnejša gospodarska panoga. Ne samo v drugih državah, tudi v Sloveniji. V današnjem izredno hitrem načinu življenja, v nenehni borbi za zaslužek, si želijo ljudje od časa do časa tudi odpočiti. Iščejo prijetne in mirne kraje, kjer si lahko resnično oddahnejo od hitrega vsakodnevnega življenja.

Osilniška dolina je idealen kraj za takšen odih. Je območje brez industrije, z neokrnjeno naravo, čistim zrakom, redko poseljenostjo, s številnimi naravnimi, kulturnimi in turističnimi znamenitostmi in nudi idealno priložnost za miren počitek.

Vse to bo predstavljeno v prospektu, ki bo natisnjen v več jezikih. Bralcem bo na zanimiv način predstavil poleg naštetega tudi prenočitvene in gostinske zmožljivosti, možnosti rekreacije in sprostitev.

Predstavitev na Internetu

Brez komuniciranja preko računalnikov danes skoraj ne gre več. Internet in elektronska pošta sta predvsem za oddaljene kraje pravzaprav nepogrešljiva. Zato se je tudi Občina Osilnica odločila, da bo pripravila svojo predstavitev na internetu.

Pravzaprav nekaj podatkov o Osilnici na internetu že obstaja. Predstavitve, ki jo bo za občino pripravil Univox, pa bo obsežnejša in namenjena predvsem turistični promociji. Na kratko bo predstavljena zgodovina doline, Kolpa in Mirtoviški potok ter njune znamenitosti, flora in favna, kulturne znamenitosti, večji kraji v občini, turistična ponudba z vsemi zmožljivostmi, možnosti rekreacije, izletov in pohodov in seveda naš junak Peter Klepec.

Predstavitev bo pripravljena v slovenskem in angleškem jeziku. Predvidoma naj bi bila slovenska verzija dostopna že spomladi.

Postavitev kipa Petra Klepeca – simbola naše dežele

Ideja, da oživimo mit Petra Klepeca, ki ga ljudje našega kraja prenašajo iz roda v rod, je stara nekaj let. Jasneje se je izoblikovala lani, ob otvoritvi Galerije Staneta Jarma, ko smo jo predstavili tudi kparju. Kdo drug, če ne on, ki že vse od svojih otroških let živi z legendo, bi lahko bil avtor kipa, ki ga Civilno gibanje skupaj z občino načrtuje postaviti na Sv. Ani?

Kip Petra Klepeca, visok okoli 8 metrov, bi mimoidoče pozdravil ob vходу v občino, zaradi njegove velikosti pa bi bil viden daleč naokoli. S postavitvijo monumentalnega znamenja Petra Klepeca na Sv. Ani bi vrnil mit v današnji čas in prostor in dovolili, da s svojo veččasovno dimenzijo vpliva na našo zavest v sedanjosti in prihodnosti.

M. Š.

Pet zlatih porok

V Osilnici je bilo lani kar pet zlatih porok, kar je glede na število prebivalcev veliko. Zlato poroko so v letu 2001 praznovali: Štampelj Jože in Amalija, Katern Marija in Franjo iz Osilnice, Štimac Slavica in Anton s Hrvatskega, Janež Amalija in Anton iz Ribjeka, Žurga Marija in Jože iz Strojčev.

Vsem zlatoporočencem iskreno čestitamo in jim želimo veliko zdravja in sreče.

Amalija in Anton Janež iz Ribjeka sta skupaj v dobrem in slabem preživela petdeset let.

Obiskal nas je Miklavž

Miklavž je obdaril otroke in starejše. Kot vedno ob tej priložnosti je bila dvorana polna.

V soboto, 9. decembra, je bila v dvorani družnične osnovne šole prireditev, namenjena najmlajšim, pa tudi starejšim. Miklavž pa ni obdaril le najmlajših, temveč tudi starejše. Miklavževanje je tudi letos v sodelovanju z občino in g. župnikom Jožetom Brilejem organiziral in vodil Jože Janež.

Božič

Tako kot vsako leto so se tudi letos po polnočnici v cerkvi Sv. Petra in Pavla na Placu zbrali občani in se v precej mrzlem vremenu pogreli s kuhanim vinom, pa tudi prigriznili. Zahvala za to že tradicionalno prireditev gre občini in podjetnikom.

Rod Rožnik v Osilnici

Taborniki Roda Rožnik iz Ljubljane imajo od lani svoj dom v Osilnici. Kupili so Šerčerjevo domačijo. Že lansko poletje so nekoliko uredili okoli hiše, več nameravajo narediti letos.

Taborniški rod Rožnik so največji in najstarejši ljubljanski odred, ki deluje že 42 let. V Osilnici načrtujejo ureditev središča za vzgojo kadrov, srečanja otrok in mladih na delavnicah, zimovanje in preživljanje dopusta.

Taborniki so dva poletna meseca preživeli pod platnenimi strehami, spodnja pesem pa je spomin nanje.

*V Osilnici Kolpa šumi
na travniku vas zaživi
šotori – nomadske hišice
v njih pa naselili taborniki so se.*

*Ob jaboru taborni ogenj gori
na licih nasmešek žari
sreča preplavlja iskrive oči
utrjujejo se poletne vezi.*

*Ob luninem siju Kolpa valovi
v šotoru brljivka gori
poševni senci zaljubljeni
padata v objem temne noči.*

*Kolpa še vedno šumi
valovi penijo strasti
taborniški vozliji razstavljeni so
in so trdno pripeti na Osilnico.*

*V najbolj oddaljeni
slovenski nam vasi
rod Rožnik vaščanstvo budi
Kolpa šumi, srebrni valovi, nemo s časom hiti...*

M. Cvetka Murovec

Izdajatelj: Civilno gibanje za Osilniško dolino, Osilnica. Uredniški odbor: Olga Lenac, Jože Ožura, Mirjana Šerčer, Stane Jarm, Katja Štimac – odgovorna urednica. Priprava in tisk: Multigraf Ljubljana. Časopis izhaja v nakladi 400 izvodov in ga dobe občani brezplačno.